

Мартинюк Олексій Володимирович,

кандидат юридичних наук, доцент,

*доцент кафедри конституційного, міжнародного і кримінального права
Донецького національного університету імені Василя Стуса*

Бабик Максим Костянтинович,

здобувач вищої освіти

Донецького національного університету імені Василя Стуса

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС НЕВИЗНАНИХ ДЕРЖАВ

Стаття присвячена аналізу міжнародно-правового статусу невизнаних держав у світлі міжнародних суспільно-політичних відносин у ХХІ столітті. Авторами проаналізовані різні підходи до формулювання дефініції «невизнана держава», а також на їх основі розроблене власне визначення цього поняття.

Окрему увагу приділено виокремленню характерних ознак, що притаманні невизнаним державам як важливому аспекту під час формування їх особливого політико-правового статусу. До них віднесено: проголошення себе суверенними; відсутність міжнародного визнання; обмежені міжнародні відносини; політична нестабільність; досягнення де-факто незалежності; демонстрування бажання отримати де-юре незалежність.

Розглянуто геополітичні, правові, етнокультурні, соціально-економічні, історичні передумови, що спричиняють формування таких політичних утворень на територіях сучасних держав. Проаналізовано декларативний та конститутивний підходи до формування статусу невизнаних держав. Встановлено, що в сучасному світі жоден з цих підходів не існує в чистому вигляді.

Авторами встановлено, що першочерговою передумовою проблем, що впливають із невизначеного міжнародно-правового статусу, в якому перебувають невизнані держави, є відсутність дієвого механізму їх визнання. Значна увага зосереджувалася на дослідженні колізії між двома принципами міжнародного права: принципом права народів на самовизначення та принципом територіальної цілісності.

Звертається увага на необхідність врегулювання процесу щодо подолання протиріччя між принципом права народів на самовизначення та принципом територіальної цілісності, чітке відокремлення понять «невизнана держава» та «тимчасово окупована територія», а також створення міжнародних механізмів для визнання новостворених держав.

Визначено, що правильне врегулювання міжнародно-правового статусу невизнаних держав сприятиме розвитку їх політичної системи, економіки, забезпечить доступ до міжнародних організацій та ринків, полегшить співпрацю з іншими суверенними державами.

Ключові слова: міжнародне право, держава, визнання держави, невизнані держави, Статут ООН, декларативна і конститутивна теорія, право народів на самовизначення, територіальна цілісність, окупована територія.

Постановка проблеми. У сучасному світі існує низка політико-територіальних утворень, які не мають чітко визначеного міжнародно-правового статусу. До таких утворень відносять невизнані держави (наприклад, Республіка Китай (Тайвань), Західна Сахара, Палестинська держава, Косово, Придністров'я

та інші). Такі держави не отримали юридичного визнання від інших держав світу, і з огляду на це їх міжнародно-правовий статус залишається невизначеним. Незавершений процес державотворення у XXI столітті призводить до появи нових державних утворень на політичній карті світу, які досі перебувають у стані невизначеності. Відсутність чітких критеріїв та правил міжнародного визнання таких держав створює певну складність у встановленні їх міжнародно-правового статусу. Відтак це викликає низку проблем, які безпосередньо впливають на сам процес існування таких країн. Неабияку роль у формуванні цієї політико-правової проблеми відіграла колізія між принципами територіальної цілісності держав і правом народів на самовизначення. Відтак проведення дослідження міжнародно-правового статусу невизнаних держав у сучасному світі набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед досліджень зазначеної проблематики відзначимо праці таких науковців: А. Войціховський, Т. Далявська, С. Криштоп, М. Марчук, Є. Логвиненко, Т. Пікуля, М. Тараненко та інші.

Метою дослідження є аналіз міжнародно-правового статусу невизнаних держав у світлі міжнародних суспільно-політичних відносин у XXI столітті.

Виклад основного матеріалу. Очевидно, що основними та домінуючими суб'єктами міжнародного права є держави, які користуються визначеними правами, а також виконують певні юридичні обов'язки, обумовлені їх безпосередньою участю в міжнародно-правових відносинах. Однак у сучасному міжнародному праві існують так звані невизнані держави, які мають схожі характерні ознаки з повноправними державами, проте через відсутність офіційного міжнародно-правового визнання не можуть визнаватись повноправними суб'єктами міжнародного права [1, с. 149].

У науковій літературі існує досить велика кількість сформованих дефініцій щодо поняття «невизнана держава». Так, І. П. Старенок та Є. О. Струк визначають невизнані держави як політичні утворення, які володіють основними ознаками державності, однак позбавлені міжнародного визнання [2, с. 40]. Подібного погляду дотримуються М. М. Тараненко та Д. В. Афанасьєв, вказуючи, що «невизнаними державами прийнято вважати політичні організації, яким характерні основні ознаки державності, однак вони не є визнаними на міжнародній арені» [3, с. 170]. Детальне визначення сформулював В. В. Іщенко: «невизнаною державою є таке політико-територіальне утворення, яке проголосило себе суверенною державою і має ознаки державності, але водночас не має дипломатичного визнання з боку держав-членів ООН, а його територія розцінюється державами-членами ООН як така, що знаходиться під суверенітетом однієї або декількох держав-членів ООН» [4, с. 210].

Отже, невизнані держави – це політичні утворення, які володіють певними ознаками державності, але не отримали міжнародно-правового визнання. Вони самостійно проголосили себе суверенними державами та мають визначену територію, але їх статус існує в легальному та політичному вакуумі, оскільки інші держави не визнають їх незалежності, а відтак – їх суб'єктності.

У стадії невизнаності у різні історичні періоди перебували майже усі держави світу, але внаслідок правомірності їх утворення з часом більшість із них все ж таки отримали визнання з боку міжнародного співтовариства. Наразі, за твердженням Т. А. Пікулі, «список невизнаних держав за визнанням державного суверенітету досить великий, він налічує понад 100 пунктів. Республіки ці розташовані у 60 країнах світу» [5, с. 55].

Сьогодні важливим уявляється виокремлення певних ознак, що притаманні невизнаним державам. Зазначені суб'єкти мають деякі характеристики, які відрізняють їх від повноправних держав і мають наслідком формування особливого політико-правового статусу. Отже, основні ознаки невизнаних держав включають [6, с. 49–55]: по-перше, проголошення себе суверенними державами з окремою територією, на якій вони стверджують свою владу та контроль; по-друге, відсутність міжнародного визнання з боку інших держав, у тому числі з боку держав-членів ООН; по-третє, обмежені міжнародні відносини, оскільки невизнані держави зазнають обмежень у встановленні офіційних дипломатичних відносин з іншими державами та вступу до міжнародних організацій; по-четверте, політичну нестабільність; по-п'яте, досягнення де-факто незалежності, і нарешті, по-шосте, демонстрацію бажання отримати де-юре незалежність.

З метою правильного розуміння факторів, що призводять до невизнання деяких новоутворених держав, необхідно провести аналіз передумов, що спричиняють формування таких політичних утворень на територіях сучасних держав. За твердженням Т. П. Далавської, основними причинами їх виникнення можна вважати: геополітичні фактори, що включають географічне положення та стратегічну важливість деяких територій; правові аспекти, пов'язані з відсутністю юридичного визнання від інших держав; політичні фактори, що включають конфлікти та політичні зміни на регіональному рівні; етнокультурні чинники, пов'язані з національною ідентичністю та культурними розбіжностями; соціально-економічні причини, включно з економічною залежністю; а також певні історичні передумови [7, с. 79].

Так, геополітичні передумови є однією з найдавніших та важливих причин формування невизнаних держав. Сутність таких передумов полягає в тому, що такі політичні утворення зазвичай виникають на певній території, яка підпорядковується одній або декільком суверенним державам, і на цій території спостерігається зіткнення етнокультурних регіонів або інтересів впливових держав.

Такі зовнішні фактори примушують місцеве населення заявляти про свою самостійність та проголошувати статус незалежної держави [1, с. 151].

До соціально-економічних причин можна віднести відмінності у рівні розвитку територій. Тобто рівень соціального та економічного життя населення певного регіону держави відрізняється від інших, що, власне, і породжує бажання населення вести самостійну внутрішню та зовнішню політику у цьому регіоні. Відзначимо також історичний аспект, сутність якого полягає в тому, що в історичній пам'яті народу зберігаються знання про той період, коли впродовж певного проміжку часу цей народ мав незалежність, але внаслідок різних факторів (зовнішніх та/або внутрішніх) незалежність було втрачено.

У сучасних умовах невизнані держави є проявом дефіциту легітимності державності, а відтак вказана проблема має значну політико-правову вагу. Правові причини, що мають наслідком виникнення невизнаних держав, зароджуються внаслідок відсутності дієвих юридичних механізмів, необхідних для повноцінної участі у міжнародних відносинах. Отже, проблема невизнаних держав є проявом комплексної взаємодії політичних та правових факторів, що впливають на їх легітимність та статус у світовому співтоваристві [8, с. 19].

У доктрині міжнародного права для з'ясування наслідків та правового значення визнання для нової держави склалися дві теорії (або ж два підходи – декларативна і конститутивна).

Прихильники декларативного підходу вважають, що сам факт створення держави є достатнім для її визнання як повноправного суб'єкта міжнародного права. Згідно з цим підходом, надання міжнародної правосуб'єктності державі не залежить від визнання чи невизнання її іншими країнами. Ця теорія була закріплена в Міжамериканській конвенції про права та обов'язки держав від 26 грудня 1933 року. Згідно зі ст. 3 цієї Конвенції, існування держави не залежить від її визнання іншими державами [1, с. 150].

Аналізуючи другий підхід, робимо висновок, що жодних невизнаних держав для світової спільноти не існує, оскільки вони не є суб'єктами міжнародно-правових відносин [9, с. 894]. Цей підхід є більш наближеним до тих умов, у яких розвиваються сучасні міжнародні правовідносини. З одного боку, для населення новоствореної держави мета досягнута – незалежність здобута. Але в реаліях XXI століття, щоб стати повноправним суб'єктом міжнародного права, простого відокремлення частини території від іншої країни та проголошення на ній незалежності недостатньо. Лише юридичне визнання з боку інших держав наділяє новоутворену державу повною міжнародною правосуб'єктністю.

Зауважимо, що сьогодні не існує жодного однозначного підходу до питання необхідності юридичного визнання держави міжнародною спільнотою. Погляди на цей аспект варіюються і мають свої особливості.

З одного боку, існує декларативний підхід, відповідно до якого сам факт створення держави є достатнім для набуття її міжнародно-правового статусу. З іншого боку, існує конститутивний підхід, згідно з яким повна міжнародна правосуб'єктність держави можлива лише після її визнання іншими державами.

Варто зазначити, що в сучасному світі жоден з цих підходів не існує в «чистому вигляді». Найчастіше приймається компромісна позиція, що враховує елементи обох підходів. Водночас факт створення держави може надати їй певних прав та обов'язків, але для досягнення повноцінного статусу суб'єкта міжнародного права необхідне визнання від інших країн світу, що забезпечує можливість налагоджувати відносини з ними, вступати до міжнародних організацій та здійснювати інші міжнародні дії. Отже, хоча існують різні підходи до проблеми міжнародного визнання держави, у практиці найбільш поширеним є підхід, що поєднує елементи обох – як декларативного, так і конститутивного.

Враховуючи некодифікований характер інституту визнання та різноманітність практик країн щодо визнання нових держав, необхідно розвивати колективний підхід щодо визнання на основі науково обґрунтованих принципів та міжнародно-правових норм [10, с. 81–82]. Зокрема, необхідно кодифікувати критерії для визнання держав, які враховуватимуть принцип права народу на самовизначення, принцип територіальної цілісності держави та сучасні умови міжнародних правовідносин.

Один з головних критеріїв повинен полягати у готовності самої держави дотримуватись усіх загальноновизнаних принципів міжнародного права. Це передбачає зобов'язання дотримуватись міжнародних норм та стандартів, включно з правами людини, принципами демократії, мирним врегулюванням конфліктів та співробітництвом з іншими державами.

Під час визнання нових держав також необхідно враховувати реальну політичну стабільність та здатність до управління, що сприятиме запобіганню потенційним конфліктам та забезпеченню ефективного функціонування нових суб'єктів міжнародного права [11, с. 240]. Такий підхід забезпечить належне визнання нових держав, що буде ґрунтуватись на принципах міжнародного права та матиме наслідком стабільність, законність і прогрес у розвитку міжнародної спільноти.

Іншим важливим фактором, що вимагає ретельного дослідження та регулювання, є протиріччя між двома принципами міжнародного права: принципом права народів на самовизначення та принципом територіальної цілісності. Ця колізія в певний спосіб є передумовою для виникнення невизнаних держав і потребує уваги з боку міжнародної спільноти для пошуку рішень, які забезпечать баланс між цими принципами та сприятимуть стабільності й мирному врегулюванню конфліктів.

Американська дипломатка, представниця США на Генеральній Асамблеї ООН Е. Рузвельт, беручи участь у дискусії щодо визнання принципу самовизначення на міжнародному рівні, попереджала щодо можливого хаосу внаслідок безумовного застосування цього принципу [10, с. 240]. Професор Оксфордського університету Амаль Казесе, оцінюючи небезпеку безумовної реалізації права народів на самовизначення, зазначав, що принцип самовизначення повинен бути застосований з обмеженнями та враховувати важливі цінності: політичну стабільність та територіальну цілісність кожної держави [9, с. 893–894].

Визначення цього принципу закріплено в Декларації про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту ООН від 24 жовтня 1970 р. Основні аспекти цього принципу включають: право на політичну самостійність; право на національну самоідентифікацію; право на визначення політичного статусу [12]. Однак варто зауважити, що ці процеси повинні відбуватись без підтримки ззовні.

Принцип права народів на самовизначення визнає право народів на вільний вибір та визначення свого політичного, економічного, соціального та культурного статусу. Відповідно до цього принципу народи мають право самостійно вирішувати свою політичну майбутність, зокрема і створення власних держав або реорганізацію наявних територіальних одиниць. Цей принцип базується на ідеї, що народ є основним суб'єктом влади і має право самостійно визначати своє політичне майбутнє [13, с. 119].

Зі свого боку, на противагу вищезгаданому принципу діє принцип територіальної цілісності держав. Він уперше був закріплений у п. 4 ст. 2 Статуту ООН [14]. Проте найбільш чітко сутність цього принципу розкрито в Заключеному акті Ради з безпеки і співробітництва в Європі 1975 р., в якому вказано: «Держави-учасниці будуть поважати територіальну цілісність кожної з держав-учасниць. Відповідно до цього вони будуть утримуватися від будь-яких дій, не сумісних із цілями і принципами Статуту ООН, проти територіальної цілісності. Держави-учасниці будуть рівним чином утримуватися від того, щоб перетворювати територію одна одної на об'єкт військової окупації. Жодна окупація або набуття такого типу не будуть визнаватися законними» [15].

У науці міжнародного права триває дискусія щодо взаємозв'язку зазначених принципів. Установлено, що застосування принципу самовизначення не повинно суперечити принципу територіальної цілісності, оскільки ці два принципи є взаємозалежними і повинні розглядатися в комплексі. У Декларації про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами щодо цього питання, встановлено: «При тлумаченні і застосуванні зазначені принципи є взаємопов'язаними, і кожен принцип повинен розглядатись в контексті всіх інших принципів» [12].

Існування двох рівних за своєю юридичною силою принципів, один із яких передбачає непорушність і цілісність території держави, а інший гарантує народам, що знаходяться на території країн, право проголошувати незалежність, є проблемою, яка сьогодні достатньою мірою не врегульована. Внаслідок цього з'являються квазіутворення, які, начебто керуючись принципом права народів на самовизначення та підтримки ззовні, проголошують незалежність. До прикладу можна навести квазітериторії, як-от ЛНР, ДНР, Республіка Абхазія і Південна Осетія. Міжнародна спільнота застосовує до них статус невизнаних держав [1, с. 152]. Однак сам факт використання такого терміна є хибним, адже «незалежність» на цих територіях була проголошена завдяки зовнішній підтримці з боку рф. У згаданих випадках правильним, на наш погляд, буде застосування терміна «тимчасово окуповані території».

Отож, проблема, породжена неозначеним міжнародно-правовим статусом невизнаних держав, спричинила їх ототожнення з тимчасово окупованими територіями. Міжнародна спільнота, називаючи ці політичні утворення «державами», навіть у світлі їх невизнання, деякою мірою «допускає» легітимність окупації території певних країн. Сутність поняття держави передбачає можливість її виникнення внаслідок законного волевиявлення громадян. Зі свого боку, окупація території та проголошення на ній нової держави є прямим порушенням принципів міжнародного права, які мають імперативний характер [1].

Висновки. Проведене дослідження дає підстави зробити такі висновки.

1. За необхідне вбачаємо врегулювання процесу щодо подолання протиріччя між принципом права народів на самовизначення та принципом територіальної цілісності, а також чітке відокремлення понять «невизнана держава» та «тимчасово окупована територія», створення міжнародних механізмів для визнання новоутворених держав.

2. Сучасний стан міжнародних правовідносин підкреслює необхідність розробки чітких критеріїв для визнання держав, які враховуватимуть діалектичну єдність принципів самовизначення та територіальної цілісності, а також специфіку сучасного міжнародного права. Це дасть змогу уникнути небажаних наслідків, забезпечить стабільність міжнародної безпеки і розширення міжнародного спілкування.

3. Правильне врегулювання міжнародно-правового статусу невизнаних держав сприятиме розвитку їх політичної системи, економіки, забезпечить доступ до міжнародних організацій та ринків, полегшить співпрацю з іншими суверенними державами. Усі ці аспекти свідчать про важливість розробки і впровадження науково обґрунтованих міжнародно-правових норм та механізмів, що врегулюють процес визнання новоутворених держав, а відтак сприятимуть зміцненню міжнародної системи та розширенню міжнародного співробітництва між державами.

Список використаних джерел

1. Бабик М. Щодо визначення міжнародно-правового статусу невизнаних держав у сучасному світі. *The IV International Scientific and Practical Conference «The latest implementation of technologies in education»*. 2022, November 21–23, Munich, Germany. P. 149–153. URL: <https://eu-conf.com/ua/events/the-latest-implementation-of-technologies-in-education/> (дата звернення: 29.05.2023).
2. Старенок І. П., Струк Є. О. Особливості визнання невизнаних держав. *Підсумки розвитку наукової думки*: зб. наук. праць «ЛОГОΣ» з матер. міжнар. наук.-практ. конф., м. Івано-Франківськ, 5 грудня, 2018 р. Вінниця: ГО «Європейська наукова платформа», 2018. Т. 2. С. 39–42.
3. Тараненко М., Афанасьєв Д. Проблема невизнаних та частково визнаних держав на міжнародній арені. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2019. № 37(3). С. 170–173.
4. Іщенко В. В. Невизнані та частково визнані держави в сучасному міжнародному праві. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2016. № 3/4 (31/32). С. 209–215.
5. Пікуля Т. Правовий статус невизнаних політико-територіальних утворень. *Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку*: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. Збірник наукових праць. Переяслав-Хмельницький, 2019. Вип. 48. С. 54–56.
6. Тимченко Л. Д., Кононенко В. П. Міжнародне право: підручник. Київ: Знання. 2012. 631 с.
7. Далявська Т. П. Феномен невизнаних держав: політологічний аналіз: дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02; ВНЗ України «Університет економіки та права “Крок”». Київ, 2016. 230 с.
8. Дзюба Я. О., Остафійчук О. Ю. Невизнані держави сучасного світу: проблеми міжнародно-правового визнання і шляхи їх подолання. *Вісник пенітенціарної асоціації України*. 2020. № 3(13). С. 152–162.
9. Криштоп С. В. Особливості правового статусу невизнаних держав. *Young Scientist*. 2017. № 11(53). С. 893–896.
10. Войціховський А. В. Міжнародне право: підручник. Харків: ХНУВС, 2020. 544 с.
11. Говорова Я. Невизнані держави: сутність поняття та проблеми міжнародно-правового визнання. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 11. С. 238–240.
12. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй від 24.10.1970 р. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/intlaw_principles.shtml (дата звернення: 29.05.2023).
13. Войцехівський В. В., Марчук І. В., Логвиненко Є. С. Міжнародно-правовий статус «невизнаних держав» як особливих політико-територіальних утворень. *Право і безпека*. 2022. № 1(84). С. 115–123.
14. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26.06.1945 р. URL: https://unic.un.org/around-world/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf (дата звернення: 29.05.2023).
15. Заключний акт Ради з безпеки та співробітництва у Європі від 01.08.1975 р. URL: https://zakon.cc/law/document/read/994_055 (дата звернення: 29.05.2023).

References

1. Babyk, M. (2022). Shchodo vyznachennya mizhnarodno-pravovoho statusu nevyznanykh derzhav u suchasnomu sviti. *The IV International Stsientifits and Pratsitsal Tsonferentse*

- «*The latest implementation of technologies in education*», November 21–23, Munich, Germany. P. 149–153. URL: <https://eu-tsonf.tsom.ua/events/the-latest-implementation-of-technologies-in-education/>
2. Starenok, I. P., Struk, Ye. O. (2018). Osoblyvosti vyznannia nevyznanykh derzhav. *Pidsumky rozvytku naukovoï dumky*: zb. nauk. prats «ΛΟΗΟΣ» z mater. mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Ivano-Frankivsk, 5 hrudnia, 2018 r. Vinnytsia: HO «Yevropeiska naukova platforma», vol. 2, 39–42.
 3. Taranenko, M., Afanas'yev, D. (2019). Problema nevyznanykh ta chastkovo vyznanykh derzhav na mizhnarodniy areni. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*, 37(3), 170–173.
 4. Ishchenko, V. V. (2016). Nevyznani ta chastkovo vyznani derzhavy v suchasnomu mizhnarodnomu pravi. *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu Ukrainy «Kyivskyy politekhnichnyy instytut»*, 3/4 (31/32), 209–215.
 5. Pikulya, T. (2019). Pravovyy status nevyznanykh polityko-terytorialnykh utvoren. *Vitczyznana nauka na zlami epokh: problemy ta perspektyvy rozvytku*: Materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii. Zbirnyk naukovykh prats. Pereyaslav-Khmelnitskyi, iss. 48, 54–56.
 6. Tymchenko, L. D., Kononenko, V. P. (2012). *Mizhnarodne pravo*: pidruchnyk. Kyiv: Znannya.
 7. Dalyavska, T. P. (2016). Fenomen nevyznanykh derzhav: politolohichnyy analiz: dys. ... kand. polit. nauk: 23.00.02; VNZ Ukrainy «Universytet ekonomiky ta prava “Krok”». Kyiv.
 8. Dzyuba, Ya. O., Ostafiychuk, O. Yu. (2020). Nevyznani derzhavy suchasnoho svitu: problemy mizhnarodno-pravovoho vyznannia i shlyakhy yikh podolannia. *Visnyk penitentsiarnoyi asotsiatsiyi Ukrainy*, 3(13), 152–162.
 9. Kryshchak, S. V. (2017). Osoblyvosti pravovoho statusu nevyznanykh derzhav. *Young Scientist*, 11(53), 893–896.
 10. Voytsikhovskyy, A. V. (2020) *Mizhnarodne pravo*: pidruchnyk. Kharkiv: KhNUVS.
 11. Hovorova, Ya. (2017). Nevyznani derzhavy: sutnist ponyattia ta problemy mizhnarodno-pravovoho vyznannia. *Pidpryyemnytstvo, hospodarstvo i pravo*, (11), 238–240.
 12. Deklaratsiya pro pryntsyipy mizhnarodnoho prava, shcho stosuyutsya druzhnykh vidnosyn ta spivrobitnytstva mizh derzhavamy vidpovidno do Statutu Orhanizatsiyi Ob'yednanykh Natsiy vid 24.10.1970 r. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/intlaw_principles.shtml
 13. Voytsekhivskyy, V. V., Marchuk, I. V., Lohvynenko, Ye. S. (2022). Mizhnarodno-pravovyy status «nevyznanykh derzhav» yak osoblyvykh polityko-terytorial'nykh utvoren. *Pravo i bezpeka*, 1(84), 115–123.
 14. Statut Orhanizatsiyi Obyednanykh Natsiy vid 26.06.1945 r. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
 15. Zaklyuchnyy akt Narady z bezpeky ta spivrobitnytstva u Yevropi vid 01.08.1975 r. URL: https://zakon.cc/law/document/read/994_055

Oleksii Martyniuk, Maksym Babyk. International Legal Status of Unrecognized States

The article is devoted to the analysis of the international legal status of unrecognized states in the light of international socio-political relations in the twenty-first century. The authors analyze various approaches to the definition of «unrecognized state» and develop their own definition of this concept on their basis.

Special attention is paid to the characteristic features inherent in unrecognized states as an important aspect in the formation of their special political and legal status. These include: declaration of sovereignty; lack of international recognition; limited international relations; political

instability; achievement of de facto independence; demonstration of a desire to obtain de jure independence.

The author examines the geopolitical, legal, ethno-cultural, socio-economic, and historical prerequisites that lead to the formation of such political entities on the territories of modern states. The author analyzes declarative and constitutional approaches to the formation of the status of unrecognized states. It is established that in the modern world none of these approaches exists in its pure form.

Attention is drawn to the need to regulate the process of overcoming the contradiction between the principle of the right of peoples to self-determination and the principle of territorial integrity, to clearly separate the concepts of «unrecognized state» and «temporarily occupied territory», and to create international mechanisms for the recognition of newly formed states.

The author determines that proper regulation of the international legal status of unrecognized states will contribute to the development of their political system and economy, provide access to international organizations and markets, and facilitate cooperation with other sovereign states.

It is emphasized that the implementation of scientifically based international legal norms and mechanisms regulating the process of recognition of newly formed states will contribute to the strengthening of the international system and the expansion of international cooperation between states.

Keywords: *international law, state, state recognition, unrecognized states, UN Charter, declarative and constitutive theory, right of peoples to self-determination, territorial integrity, occupied territory.*

УДК 341.3

DOI 10.31558/2786-5835.2023.1.3.10

Барановська Віра Миколаївна,

кандидат юридичних наук, доцент,

професор кафедри цивільно-правових дисциплін

та міжнародного права

Навчально-наукового інституту права ім. Князя Володимира Великого

ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Ця наукова стаття присвячена дослідженню особливостей міжнародного інвестування в Україні в умовах воєнного стану. У контексті збройного конфлікту, який відбувається на території України, міжнародні інвестори стикаються з унікальними викликами та ризиками при вирішенні питання про вкладення капіталу в українську економіку. Аналізуються фактори, які впливають на рішення іноземних інвесторів у такій складній ситуації, зокрема політична та економічна нестабільність, ризики безпеки та зміна правової системи. Також розглядаються можливі шляхи поліпшення інвестиційного клімату в умовах воєнного стану, зокрема шляхом розвитку спеціальних інвестиційних заходів та заходів забезпечення безпеки для іноземних інвесторів.

Установлення стабільного і привабливого інвестиційного клімату в умовах воєнного стану вимагає вжиття ряду заходів. Насамперед необхідно забезпечити правову стабільність та надійність для іноземних інвесторів. Цього можна досягти шляхом удосконалення законодавства та його послідовного застосування, а також захисту власності та прав іноземних інвесторів.